І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 14. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 22-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 22, 1965 No. 14. VOL. LXXII.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН У СВОЇЙ ІНАВҐУРАЦІЙНІЙ ПРОМОВІ ПРИГАДУЄ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР АМЕРИКАНСЬКОЇ НАЦІЇ ТА ТРИ ГОЛОВНІ ПОСТАНОВИ ЇЇ УМОВИ З НОВОЮ КРАЇНОЮ: СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ВОЛЮ І ЄДНІСТЬ. ЗАПОВІДАЄ ЗМАГАННЯ, ЩОБ УСІ ЛЮДИ В СВІТІ ПЕРЕМОГЛИ ТИРАНІЮ Й УБОГІСТЬ. КОНҐРЕС І НАЦІЯ ОДНОДУШНО СХВАЛЮЮТЬ МЕТУ ПРЕЗИДЕНТА І ЗАПОВІДАЮТЬ СПІВПРАЦЮ В ЗМАГАННІ ДО ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ.

Вашингтон. — 20-го січня Линдон Бейнс Джансон почав свою чотирирічну каденцію, склавши присягу перед Капітолем на руки головного судді Найвищого Суду ЗДА Ерла Воррена і виголосивши інавгураційну промову, в якій заявив, що Америка не змагає „до нічого, що є власністю інших", тільки до єдиної цілі, щоб „людина панувала над тиранією і над злиднями". Перед заприсяженням Президента склав присягу віце - президент Гюберт Гораціо Гомфрі на руки спікера Палати Репрезентантів Джана МекКормека. Інавгураційні врочистості відбулися точно за програмою і разом із промовою Президента тривали тільки одну годину, від 11:30 до 12:30. Після того почалася інавгураційна парада, яку відбирав Президент із дружиною на окремій трибуні перед Білим Домом, стоячи за скляною заслоною, через яку не могли проходити кулі. Видані були дуже гострі заходи безпеки, щоб не допустити до жадних несподіванок. Параду очолював Президент від Капітолю до Білого Дому, де він висів з авта та перейшов на трибуну, звідки відбирав параду, яка тривала понад дві години. О год. 5:13 по полудні Президент зійшов із трибуни разом із пані Джансон і пішов до Білого Дому. Але перед тим Президент приступив до голосника і промовив до мас народу, що стояв коло трибуни. „Дякую вам щиро, казав Президент, ви є прекрасні люди і ми з усіх сил будемо старатися, щоб бути гідними вашого довір'я". Інавгураційна промова Президента мала 1 500 слів і була одною з найкоротших. Президент казав, що змагатиме до поступу без боротьби і до різних змін без ненависти. В цій багатій країні не сміють американські родини жити в убогості. Всі повинні мати можливість на лікування наймодернішими засобами, всі мають бути рівні педред законом, без огляду на колір шкіри американських громадян. Президент підкреслив, що тепер немає місця на жадну ізоляцію Америки від решти світу, бо „ми віримо, що кожна людина мусить бути вкінці вільною". Президент заявив, що коли американці гинуть на полі боротьби і коли Америка витрачає гроші на допомогу чужим країнам, то це є ціна за ті зміни, яких вимагають наші переконання і за наші тривкі угоди, які ми гоноруємо. Президент почав свою промову заявою про те, що він вірить в єдність американського народу. Він казав: „Мої дорогі земляки, при цій нагоді заявляю, що оця присяга, яку я складаю перед вами і перед Богом, не є лише моєю присягою, але і вас всіх. Ми є однією державою і одним народом". Про величне суспільство, про яке Президент вже давніше часто говорив, сказав він в інавгураційній промові, що воно не є чимось замовленим і чомось таким, що нагадуватиме купу мурашок. Президент склав свою промову на основі провідної думки про те, що вже перші пілгріми до цієї країни склали були договір із цією країною, а цей договір має і такі три основні бази: 'справедливість, воля і єдність". Президент почав був інавгураційні врочистості присутністю на Богослужбі в Нешенел Ситі Крішчісн Чирч, де присутні були його дружина, віце - президент Гомфрі та члени Президентського кабінету. Закінчив Президент інавгураційні церемонії участю в інавгураційних балях, які відбувалися одночасно в п'ятьох приміщеннях. Президент із дружиною вернувся з балів ранком 21-го січня, бо він об'їхав всі ті залі, в яких відбувалися забави. Вашингтон цілий день був під знаком інавгурації, в параді взяли участь 15 000 осіб, по вулицях відбувався цілий день і ніч великий рух тих всіх, що брали участь в інавгурації 36-го Президента.

ПРЕЗИДЕНТ СКЛАДАЄ ПРИСЯГУ. — Линдон Бейнс Джансон, 36-ий Президент ЗДА, присягає на родинну Біблію, що чесно й віддано буде виконувати свої права й обов'язки і дотримувати, охороняти й обороняти Конституцію З'єднаних Держав Америки.

Конґрес високо оцінив інавґураційну промову Президента Линдона Б. Джансона

Вашингтон. — Члени Конґресу вітали інавгураційну промову Президента Линдона Б. Джансона гучними оплесками, а тепер в розмовах у кулюарах — схвалюють її, як напрямну для американського життя й політики. Схвально віднеслись до цієї промови конґресмени обох партій. У публічних коментарях багато членів Конґресу називають промову Президента чудовою, інспіруючою, будуючою. Однак, дехто шкодує, що її було виголошено занадто спокійно і розтягнено: форма викладу думок була менше ефективна, ніж сам зміст промови. Багато конґресменів висловлюють радість з того приводу, що в інавгураційній промові було чимало місць, які підносять духово американський народ. Джан МекКормік, спікер Палати, заявив, що та промова „поширила можливості згоди і значно зменшила місце для незгоди". Він назвав промову історичною, бо в ній акцентується висока мораль та є заклик до розуму й доброї волі не тільки американського народу, а й інших народів світу. Республіканський провідник меншости в Палаті Репрезентантів, Жералд Форд із Мішиґену, назвав інавгураційну промову Президента „промовою на високому рівні", і таку, яка „виявила принципи, в які кожний американець може вірити".

● **Вічний вогонь сл. пам'яті покійного президента Джана Ф. Кеннеді** горітиме в Бруклині, Н. Й., із колони 8 стіп заввишки на Гренд Армі Плаза. Цю колону мають збудувати на весні, а її відкриття відбудеться 29-го травня, в дні народження покійного президента. На пам'ятнику буде напис: „В пам'ять Джана Фіцджеральда Кеннеді, 35-го Президента ЗДА, 29-го травня 1917 — 22-го листопада 1963-го року".

ІНАВГУРАЦІЙНА ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА

Присяга, яку я склав при цій нагоді перед Вами — і перед Богом — не є тільки моєю, але нашою спільною. Ми є одна нація й один нарід. Наша доля і наше майбутнє, як народу, залежить не від одного громадянина, але від усіх громадян.

Це є маєстатом і значенням цієї хвилини.

Кожна ґенерація має своє призначення. Для ґенерацій його вирішує історія. За цю ґенерацію вибір мусить бути наш власний.

Навіть тепер ракета мчиться в напрямку Марса. Вона пригадує нам, що світ не буде той самий для наших дітей, і навіть для нас самих, в короткому періоді життя. Черґова людина, що стоятиме тут, буде дивитися на іншу сцену, ніж її ми маємо перед собою. Бо наш час є часом зміни — швидкої і фантастичної зміни — виявлення таємниць природи — помноження націй — покладення в непевні руки зброї для панування і нищення — захитання старих вартостей і розладнання старих шляхів.

Наша доля серед змін залежатиме від незмінного характеру нашого народу, — усіх його членів і їх віри.

Вони прийшли сюди — вигнанці і чужинці, сміливі, хоч з острахом — щоб знайти місце, на якому людина могла б бути сама собою. Вони заключили угоду з цією країною. Складена у справедливості, записана у волі, оправлена в унію, вона була подумана, щоб одного дня одушевити ввесь людський рід. І вона ще нас обов'язує. Якщо ми дотримаємо її постанов, ми будемо процвітати.

Насамперед справедливість була обіцянкою, що всі ті, які відбули подорож, користатимуть з овочів країни. В країні великого добробуту, родини не сміють жити в безнадійній убогості. В країні, багатій на жнива, діти не сміють голодувати. В країні лікувальних чудес, сусіди не сміють терпіти та вмирати без опіки. У великій країні науки і вчених, молоді люди мусять бути навчені читати і писати.

Упродовж тридцяти років мого служіння цій нації, я вірив, що несправедливість для нашого народу — це марнування наших ресурсів — була ворогом. Упродовж тридцяти років, чи більше, я завзято боровся проти неї всіми засобами, якими я розпоряджав. Я знаю, що вона не піддасться легко.

Зміна дала нам нову зброю. Заки теперішня ґенерація американців минеться, цей ворог не тільки відступить — він буде опанований.

Справедливість вимагає від нас пригадки: коли один громадянин заперечує свого співгромадянина, кажучи: „Його кольор не є моїм, або його вірування є дивовижні й інші" — в тій хвилині він зраджує Америку, хоч його предки створили націю.

Воля була другою постановою нашої Умови. Це було самоуправління. Це була наша Хартія Прав. Але це було ще більше. Америка буде місцем, на якому кожна людина буде горда, що вона є собою, розгортаючи свої таланти, радуючись своєю працею, бувши важливим у житті своїх сусідів і своєї нації.

Це стало труднішим в світі, в якому зміни і ріст підносяться поза контролю і навіть поза розсудок людини. Ми мусимо тепер працювати, щоб забезпечити знання й оточення, які збільшили б можливості кожного громадянина.

Американська Умова закликала нас допомогти вказати шлях до визволення людини. Це є сьогодні нашою ціллю. Для нас, як нації, є багато дечого поза нашою контрилею, але як для народу — жаден чужинець не є поза нашою надією.

Зміна надала нового значення цій давній місії. Ми вже ніколи не зможемо знову стояти осторонь, горді в ізоляції. Жахливі небезпеки і турботи що їх ми колись називали „чужими", тепер постійно є між нами. Якщо американське життя мусить кінчатись і американські скарби мусять витрачатись в країнах, що їх ми заледве знаємо, то це є ціна, що її зміна вимогла від переконання та від нашої Умови.

Думайте про наш світ, як він виглядає з ракети, що летить у напрямі Марса.

Він виглядає я к ц е й дитячий ґльоб, що завис у просторі, а континенти приліпили до його боків, як кольорові мапи. Ми всі є співподорожними на крапці землі. І кожний з нас у просторі часу має насправді тільки одну хвилину між своїми супутниками.

Якже неймовірним є те, що в цьому крихкому існуванні ми маємо один одного ненавидіти і нищити. Існує досить можливостей для всіх, що відречуться панування над іншими, змагаючи до запанування над природою. Світ досить великий, щоб у ньому кожний міг шукати свого щастя на свій власний лад.

А напрям нашої нації досить ясний. Ми не зазіхаємо на ніщо, що належить іншим. Ми не змагаємо до панування над людьми, але до панування людьми над тиранією і убогістю.

Але вимагається ще більше. Люди хочуть бути частиною спільного підприємства, що є більше від них самих. І кожний з нас мусить знайти шлях для наближення нації до мети і тим самим знайти мету для нас самих. Без цього ми стали б прямо нацією чужинців.

Третьою точкою є єдність. Для тих, що були малі і в меншості проти пустелі, успіх волі вимагав сили Унії. Два сторіччя зміни знову це виправдали.

Капіталіст і робітник, фармер і урядовець, місто і село вже не потребують боротись за поділ дарів. Працюючи рам'я об рам'я разом, ми можемо збільшити дари для всіх.

Ми відкрили, що кожна дитина, яка вчиться, кожна людина, яка працює і кожний хворий, який видужає — наче додаткова свічка на вівтарі — збільшує світло надії для всіх вірних.

Тож відкиньмо зпоміж нас кожного, хто намагався б роз'ятрити старі рани та відновити стару ненависть. Вони стоять на шляху нації в поході.

Поєднаймо тепер розум з вірою, акцію з досвідом, щоб перетворити нашу єдність інтересів у єдність мети. Бо настала година, день і час, щоб досягнути поступ без боротьби, щоб досягнути зміну без ненависти; не без розбіжностей думок, але без глибокого і тривкого поділу, який залишає шрами на Унії на покоління.

На підставі умови про справедливість, волю і єдність ми стали нацією — заможньою, великою і могутньою. І ми зберегли нашу свободу.

Але ми не маємо запевнення від Бога, що наша велич триватиме. Він дозволив нам змагати до величі потом наших рук і силою нашого духа.

Я не думаю, що Величня Суспільність є впорядкованим, незмінним і безплідним батальйоном мурашок.

Зворушливим є ставати — завжди ставати, намагатись, пробувати, падати, відпочивати і пробувати знову — але завжди пробуючи і завжди здобуваючи.

Із кожною ґенерацією — трудом і сльозами — нам треба було знову заробляти на нашу спадщину.

Якщоб ми не дописали тепер, ми забули б в добробуті те, чого навчились у труді: що демократія опирається на вірі, що воля вимагає більше, ніж дає та що суд Божий є найсуворіший для тих, яким Він найбільше сприяє.

Якщо ми матимемо успіх, то не завдяки тому, що ми маємо, але завдяки тому, якими ми є; не завдяки тому, що ми маємо, але завдяки тому, в що ми віримо.

До того ж ми є нацією тих, що вірять. Серед руху будування і метушні наших щоденних діл — ми несемо нашу віру в справедливіть і в свободу і в Унію. Ми віримо, що кожна людина мусить стати колись свобідною. І ми віримо в нас самих.

І це є помилка, що її наші вороги завжди робили. Протягом вже мого життя — в час депресії і в час війни — вони чекали нашої поразки. Кожного разу з найтаємніших глибин американського серця поставала віра, що її вони не були в стані бачити, що її й не могли собі уявити. І вона приносила нам перемогу. І ця віра дасть нам здобути цю перемогу знову.

І понад усім є те, що є Америкою. Це є непройдена пустиня і не здобуті верхів'я. Це зоря, що її ще не досягнуто, жнива, що сплять у незораній ще землі.

Чи наш світ вже минувся? Ми кажемо йому: прощавай. Чи це надходить новий світ? Ми вітаємо його і ми підкоримо його надіям людини.

І всім тим відданим державним і громадським працівникам і моїй родині і тим близьким моїм друзям, що йшли поруч зі мною і за мною довгою звивистою дорогою і всім людям цієї Унії і світу я хочу повторити сьогодні те, що я сказав у сповнений горя день листопада минулого (1963) року: Я буду вести і я чинитиму все найкраще по моїй змозі.

Але ви — ви мусите у ваших власних серцях шукати давніх обіцянок, повертатися до давніх мрій. Вони вестимуть вас найкраще з усього й у всьому.

Для себе ж самого я прохаю словами стародавнього вождя тільки одного: Нехай будуть мені дані мудрість і знання, щоб я міг вийти і стати перед цим народом: хто ж може судити цей твій народ, що є такий величний?

ЗАКЛИК УККА В РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

Двадцять п'ять років тому в столиці ЗДА — Вашингтоні, заходами українсько-американських організацій створився Український Конґресовий Комітет Америки, який об'єднав усі наші активні організації та різні політичні групи, ставши найвищим політичним репрезентативним центром американських українців. Створеня цього надрядного політичного чинника ми всі вважаємо за велике досягнення і ним дорожимо. У цьому ювілейному році нашим обов'язком повинно бути зміцнити УККА морально й матеріяльно, бо завдання, задля яких він був створений, не зменшилися, але, навпаки, помітно поширилися.

Вступаючи у цей ювілейний рік, Екзекутива УККА уважає за свій обов'язок подякувати всім центральним та місцевим організаціям, Відділам УККА, збирачам і всьому українсько-американському громадянству за 25-річну підтримку і за велику працю, яку вони в рамках УККА виконували й виконують для добра української справи. Зокрема Екзекутива дякує всім членам конґресових клюбів, завдяки яким минулий 9-місячний діловий рік Українського Народного Фонду міг закінчитися успішно.

Український Конґресовий Комітет Америки вступає у друге 25-річчя своєї діяльности в тяжкий час, коли в цілому світі помітно послабшала боротьба проти комунізму, коли Кремль підступно викликаючи деякі явища намагається ввести заколот і в нашій громаді. З цього огляду наша чуйність повинна збільшитися, наша активність посилитися, наші пляни діяльности поширитися. Ще ніколи за 25 років існування УККА не треба було нам такої спосности, єдности й зорганізованости, як тепер. Ще ніколи за 25 років діяльности УККА Україна не ждала більшої допомоги, як у сучасну хви-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 21-го січня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ЛИНДОН БЕЙНС ДЖАНСОН 20-го СІЧНЯ СКЛАВ ПРИСЯГУ на руки головного судді Найвищого Суду Ерла Воррена як 36-ий президент ЗДА. Після складення присяги він виголосив інавгураційну промову, в якій сказав, що надійшов час для ЗДА, щоб змагати до поступу без боротьби і переводити зміни на краще без ненависти. Президент закликав американців здійснювати свою спадщину „справедливости, волі і єдности". Джансон передбачає, що ще ця ґенерація опанує широкі людські ресурси. При кінці своєї промови Президент заявив: „Я провадитиму вас, як тільки найкраще зможу. Але загляньте до своїх сердець — до давніх обіцянок і давніх мрій. Вони поведуть вас якнайкраще". В закордонній політиці Президент підкреслив, що тепер не час на ізоляцію, бо „ми віримо, що кожна людина вкінці таки мусить бути вільною".

О ГОД. 11:58 ПЕРЕД ПОЛУДНЕМ СКЛАВ ПРИСЯГУ на руки спікера Палати Репрезентантів Джана МекКормека 41-ий віце - президент ЗДА, 53-річний Гюберт Г. Гомфрі. Він був в доброму гуморі займаючи становище віце - президента, яке від 22-го листопада м. р. не було обсаджене, бо тодішній віце - президент Линдон Б. Джансон став президентом ЗДА після вбивства президента Джана Ф. Кеннеді. Гомфрі разом із президентом Джансоном був на окремому Богослуженні в Нешенел Ситі Крішісн Чирч. Попереднього дня Гомфрі на прийнятті Молодих Демократів склав беззастережну заяву льояльности президентові Джансонові. На прийняттях і балях 20-го січня Гомфрі жартом заявив, що Президент залишив йому складати заяви, а сам вирішив танцювати з панями Джансон і Гомфрі та із всіми іншими, які схочуть з ним танцювати.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА ПЛЯНУЄ ЗМІНИТИ теперішню фармерську програму таким способом, щоб якнайбільше зменшити урядові видатки на підмогу фармерам та зменшити великі запаси харчів в урядових магазинах. Ще не є вирішене, чи окрему фармерську комісію має покликати до життя Президент чи Конґрес. Комісія мала б складатися з приватних осіб: економістів, бизнесменів і промисловців та фармерів. Представниками фармерів мали б бути не-члени фармерських організацій.

СЕНАТ ВІДКЛАВ БОРОТЬБУ ЗА СКАСУВАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ОБСТРУКЦІЇ аж до 9-го березня, коли Комісія Правил має звітувати про цю справу. Рішення Сенату було одноголосне після того, як сенатор - демократ із Ню Мексіко Клінтон П. Андерсон пропонував змінити правило 22 в тому напрямку, щоб можна було схвалювати припинення дебати більшістю трьох п'ятих голосів, а не більшістю двох третіх присутніх сенаторів.

ПРОФЕСОР ДЖЕЙМС Л. ЛУБІН В НЮАРКСЬКОМУ ІНЖЕНЕРСЬКОМУ КОЛЕДЖІ ЗАЯВИВ, що в найближчих роках буде велике запотребування інженерів в цій країні, бо кожного року створюється 48 000 місць для інженерів, а щороку закінчують інженерські студії тільки 30 000 випускників. Але він додав, що промислові кампанії зацікавлені є в тих інженерах, які мають правдиво глибокі кваліфікації, а не в тих, які тільки здобули інженерські дипломи.

У СВІТІ

СССР І ЙОГО САТЕЛІТИ закінчили свої триденні наради у Варшаві, ведені у глибокій тайні. Ніби голови 7-ох комуністичних держав, які брали участь в тій конференції, підписали спільний комунікат, але його не оприлюднено і не відомо, чи і коли це станеться. Назверх найвищі „достойники" сімох комуністичних держав — СССР, Польщі, Румунії, ЧСР, Мадярщини, Болгарії і Східньої Німеччини — ніде не показувались і мешканці Варшави не помітили їх приявности.

ПЕЙПІНҐ ДОРАДЖУВАВ МОСКВІ, щоб вона звернула Японії Курільські острови, загарбані після останньої світової війни — таке заявив японській парляментарній делеґації комуно-китайський міністер закордонних справ, маршал Чен-Ї. Хрущов буцім-то відповів китайцям, що СССР не може зробити це, поки Америка має під своєю адміністрацією Окінаву й інші острівці, на яких знаходяться американські бази. Японська преса оприлюднила ту заяву Чен-Ї.

БРИТАНІЯ зревідувала своє рішення в справі спільної з Францією будови суперсонічного пасажирського літака „Конкорд" і готова реалізувати той проєкт, складений за урядування консервативного прем'єра Гюма. Коли до влади прийшов 16 жовтня мин. року соціялістичний уряд Вільсона, той відразу заявив, що Британія відмовляється від „Конкорду", як престижевого проєкту, що забагато коштує. Літак „Конкорд" має везти 118 пасажирів і летіти із швидкістю 1.400 миль на годину та служити до перелетів понад Атлантик.

КОНҐОЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР МОЙСЕ ЧОМБЕ запросив генерального секретаря Організації Африканської Єдности, ґвінейцяДілло Теллі приїхати до Конґа й перевірити наочно дійсну ситуацію. Чомбе висловив надію, що Теллі прийде до нього перед тим, як 29 цього місяця у Найробі в Кенії зійдеться призначена Організацією Африканської Єдности Комісія для заведення ладу в Конґо. Чомбе закидає тій Комісії несправедливий однобокий підхід до справ Конґа та переговорювання з бунтарями, які допускаються вбивств, насильств і грабунків.

ДИКТАТОР ОБ'ЄДНАНОЇ АРАБСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ (Єгипту) Ґамаль Абдель Нассер, який править в Єгипті, позбувшись всякої опозиції вже від 12-ох років, „погодився кандидувати" на дальших 6 років. „Президента" в Об'єднаній Арабській Республіці „вибирає" псевдо-парлямент. Тепер іде організована державними чинниками акція „спонтанного" висилання петицій до „парляменту", щоб той „вибрав" Нассера. Він має всього 47 років.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second-Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Заповіт 22 січня

Немає, мабуть, кращого доказу на невмирущість якоїсь події, як святкування її щорічно впродовж уже 47-ох років. Четвертий Універсал Української Центральної Ради, який 22 січня 1918 року проголошував: „Віднині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною суверенною державою українського народу", — поклав цими словами наріжний камінь під новітню українську політичну думку, під увесь новітній український національно-політичний світогляд. Четвертий Універсал не народився з порожнечі. Його попередила вся дотогочасна історія України: княжий період Київської держави, і Гетьманщина, і мартирологія народу за царського режиму, і відродження української літератури від Котляревського, і, врешті, полум'яний Заповіт і творчість Тараса Шевченка. Український самостійницький ідеал був уже ясно сформульований на переломі 19 і 20 сторіч в українській політичній публіцистиці і в програмах народжених тоді українських політичних партій. І тому, хоч з початком першої світової війни в царській Росії „від молдаванина до фіна" все мовчало, жили українські патріоти, в масі жевріло почуття національної самобутности, а поза межами Російської імперії самостійницький гін українців виявився вже у збройному виступі проти Росії Українських Січових Стрільців та в програмі Союзу Визволення України.

Четвертий Універсал був завершенням нескоординованих гасел, програм, мрій і вірувань. Він був державним актом, який визначив волю українського народу до власної, ні від кого незалежної, народоправної держави. І він був потверджений збройною боротьбою, веденою проти російсько-большевицького наїзника, який спершу визнав був Українську Народну Республіку, а потім, згідно з духом перемальованого на червоно російського імперіялізму, пішов проти молодої української держави війною. У цій війні Україна програла, і від 21-го листопада 1921-го року, від часу ліквідації українського регулярного воєнного фронту, існує в Україні стан російсько - большевицької окупації. Проте, гін українців до волі не загинув. Він проявився в революційно - підпільних Українській Військовій Організації і пізніше в Організації Українських Націоналістів, в Спілці Визволення України, в створенні нових бойових формацій Української Дивізії УНА і Української Повстанської Армії — в назверх невидному, але впертому й безперервному спротиві народу намаганням окупанта провести за офіційною партійною програмою „злиття націй" — повну русифікацію України.

До цієї цілі змагає Москва різними шляхами. Щоб не дразнити занадто українського народу, щоб створити вентиль для його державницьких аспірацій, щоб обманути нарід і зовнішній світ та влегшити собі своє завдання — створено фікцію української держави у постаті УССР, підпорядкованої в усіх ділянках свого життя — закордонної політики, війська, культури й економіки — московському державно-партійному центрові. В Україні відбувається тепер паралельний процес: з одного боку поступ русифікаційних заходів режиму, з другого — зміцнювання національної гордости і ненависти до Москви. Не маємо ніякого сумніву, що в тому змагові виграє український нарід. Не маємо сумніву, що хоч живемо в добі західньої співіснувальної політики, в добі деконьюнктури для України, проте і цей період співіснування з імперіялістом, щоб відсунути мариво атомового зудару, скінчиться. Не маємо сумніву, що російсько - большевицька імперія розвалиться, як усі інші подібні імперії, збудовані на завойовницькій силі, на терорі й обмані.

Наш обов'язок у цьому важкому історичному періоді — зберігати вірність програмі Четвертого Універсалу. Наш обов'язок — не робити нічого, що — хоч і не будучи відхилом від українського самостійництва — проте таки послаблювало б його духа, послаблювало б загальну силу духового спротиву окупантові. Таким послабленням погрожує жонґлювання терміном „держава", писаним без лапок у відношенні до УССР, таким послабленням погрожує переплутування понять рідних земляків під совєтською владою із представниками режиму. Такі настрої можуть породжуватися з туги за рідною землею, з розпачі, що розлука з нею продовжується без виразного кінця, з промовчування Заходом української визвольної справи. Але хоч і можна пояснювати народження таких настроїв і теорій різними причинами, треба їм протиділяти пригадуванням місії української політичної еміґрації: зберігати заповіт Четвертого Універсалу незаплямленим, щоб не падала на нього ніяка тінь від будь-якої, хай і проповідуваної у найкращій волі, помилкової теорії. У 47-мі роковини Четвертого Універсалу вшануймо його ідеї і його заповіт так само актуальні й живі, як були вони 22-го січня 1918-го року.

НА ТЕМИ ДНЯ

ДВАДЦЯТЬ ДРУГОГО СІЧНЯ

Українські патріоти, розсіяні по цілому світі, кожного року святкують величезної історичної ваги день проголошення української державности. Загальноприйнято говорити, що в 1918-му році проголошено створення української держави. А проте дехто з українських патріотів - правників твердить, що в цей день проголошено відродження (реституцію) української незалежної держави, яка була ґвалтовно знищена Москвою.

Перший Президент відродженої української держави Михайло Сергійович Грушевський у своїй прощальній промові на останній сесії Центральної Ради 17 грудня 1917 року виразно зазначив:

„Я підчеркую й кілька разів робив се, що ми не являємось, як часто висловлюють ся, якоюсь новою й молодою республікою, ми тільки відновляємо нашу державність, якою ми жили і яка була відібрана від нас проти нашої волі, без признання. З тим відібранням ми ніколи не мирились. Державність наша являється таким же старим постулятом, як і наші соціяльні програми, соціяльні перспективи і досягнення".

Московська влада на Україні всіма способами затирала історію української державности. Її вчені, письменники й публіцисти пропаґували єдність „русского" і „малоросійського" народів. Тож поволі ідея української державности вигасла навіть серед потомків тих, що колись були миродайними чинниками в Україні й боролися за її окремішність. І так прийшло до того, що в революції 1917-го року не лише серед українських народних мас, але й серед чільних провідників запанувала ідея автономізму, а потім федералізму в Російській імперії. В великих муках відродилася ідея української суверенної держави, яку проголошено вперше Третім Універсалом, а Четвертим остаточно затверджено.

Тепер знову суверенність української держави на землях українського народу скасовано. Знову московська окупаційна влада різними способами намагається витравити із свідомости українського народу те, що була незалежна Українська Народна Республіка, яка мала свій парлямент, свій уряд і реґулярну армію.

Отже ми й тепер не миримося з московсько - большевицькою окупацією України й зберігаємо славні традиції української державности у формі Уряду Української Народної Республіки на чолі з президентом, д-ром Ст. Витвицьким. Це Уряд УНР в екзилі, який черпає свої правні основи з Четвертого Універсалу Центральної Ради.

Для українських народних мас під московською окупацією дуже важливе знати, що десь існує уряд в екзилі, який боронить право українського народу на його незалежну державу. Це дає йому надію, і в слушний час він не буде шукати собі певних ідей, не буде блукати від культурно-національної автономії й різними стежками прямувати до своєї незалежної держави, як те було по революції 1917 р.

В. Кедровський

Мих. Килимний

ТАЄМНИЦЯ „ЗРАДЛИВОГО ПОСТРІЛУ"

1964-го року в Совєтському Союзі, а особливо в підсовєтській Україні відзначалося кілька пам'ятних дат, які для існуючого там режиму випали, м'яко кажучи, не зовсім удало. Маємо на увазі річниці смерти Юрія Коцюбинського, Григорія Котовського і — звільнення України від німецької окупації. Під час тих святкувань провідні комуністичні особистості, совєтська преса й пропаґанда діяли за відомим українським прислів'ям: „Не туди, Микито, й не сюди, Микито".

Нічого не помогли тут всілякі фальшування, перекручування, натягання фактів. Кожна бо справа завжди має своє підложжя, своєрідне лице. Так і з названими річницями.

На окрему увагу заслуговує відзначення роковин смерти Григорія Котовського. Поминемо тут загальну характеристику його особи, не будемо вдаватися в такі тонкощі, чи належав Котовський до марксистів, чи ні, хай усе те залишиться на совісті його теперішніх біографів. Зупинимося лише на факті самої смерти цієї особи.

Як і колись, провідні совєтські чинники уникають підносити заслону над тим, як і чому загинув Котовський. Для широких мас підсовєтського населення це і далі залишається загадкою. В офіційних ювілейних матеріялах про смерть колись доволі відомого командира кінної дивізії сказано коротко та глухо: „Загинув від зрадливого пострілу". Хочемо підкреслити: „зрадливого", а не „зрадницького". „Зрадливий" бо постріл може статися з вини чи з неуважности самої тієї особи, яка розпрощалася з життям. У випадку ж з Котовським нічого подібного не було: його таки застрелили за всіма правилами чекістської техніки, тобто ззаду, в голову, коли він сидів у кріслі, відпочивав.

Авторові цих рядків 1930-го року випадково довелося перебути кілька днів в одній кімнаті готелю міста Балти з партійним слідчим молдавської контрольної комісії. Прізвище його Куїнджі. Разом ходили до їдальні, чимало розмовляли на різні теми, треба сказати, досить вільно, не за встановленим обов'язковим шаблоном. У розмовах заторкнули й тему голосного тоді вбивства Григорія Котовського. Куїнджі, за його словами, був земляком червоного комдива, народженого в Басарабії, і кілька років служив у війську під його командою. Він не тільки дуже поважав Котовського, а й захоплювався ним, вважав його за справжнього героя, за приклад для себе.

За намовою Куїнджі, ми разом чергової неділі вибралися в непрошені гості до директора поблизького радгоспу біля села Фергани. Директор той називався Рогозинським, був дуже подібним до Котовського, загально визнаним його „двійняком". Коли Котовського забили, то докінчувати кінофільм „ПКП" („Польща купила Петлюру") покликали Рогозинського, який доґравав ролю Котовського. (Між іншим, у цьому фільмі, крім Григорія Котовського, „грав" самого себе також Юрко Тютюнник). Рогозинський з Котовським дружив ще з юнацьких літ, а в кінній дивізії командував полком. Він, хоч дуже обережно, бо над ним таки чимало „попрацювали" слідчі з одеського ГПУ — „Моросєйки", також дещо розповів про Котовського.

Значно пізніше, вже на еміґрації, в бразилійському Сан Павльо, авторові цих рядків довелося здибатися з недавно померлим п. Леліткою, який належав до особистої охорони Котовського, а пізніше проходив під „керівництвом" ГПУ - НКВД „вогні, води й мідні труби", так що нарешті став утікачем. Від п. Лелітки теж довідався я про деякі цікаві подробиці.

Ось на основі цього всього постараюся до певної міри з'ясувати таємницю „зрадливого пострілу".

За Леніна, а пізніше якийсь час і за Сталіна, в Україні існували окремі військові формації з українською командною мовою, які тільки номінально підлягали Москві. Основою цього війська були корпус Червоного Козацтва, що стояв на польському кордоні, та кінна дивізія Котовського, що стояла на кордоні з Румунією. Решта війська мала складатися з так званих територіяльних частин, до яких покликували місцеве населення на три місяці служби кожного року.

Ця думка знаходила собі підтримку в штабі Об'єднаної Військової Округи України й Криму. В Харкові, на Холодній горі, діяла тоді школа червоних старшин з українською мовою викладання. Навіть військові часописи для України видавалося двома мовами — українською під назвою „Червона Армія" і російською — „Красная Армія", редактором якої був кубанський козак Щербина.

У Москві цій українізації війська противились, і по кількох роках панування Сталіна почали не тільки протидіяти, а й заходилися взагалі раз на все поховати її. Українців стали забирати до війська в інші республіки, отже ні-бисамі собою зникли так звані територіяльні частини, школу червоних старшин перетворили на школу командирів середнього рівня з російською мовою викладання, обмежили засяг діяльности Військової Округи України й Криму тощо.

Довго нічого не вдавалося зробити з корпусом Червоного Козацтва та з кінною дивізією Котовського. Командувачі тих частин звикли ще з революційних часів діяти до певної міри на власну руку, лише формально підлягаючи Наркоматові Оборони в Москві. Крім того, обидва вони, Приймак-Приймаков і Котовський, були популярними серед війська, отож тихенько зняти їх не поважувались.

Гострий конфлікт між цими командувачами і Москвою виник у зв'язку з передачею охорони кордонів спеціяльним військам ГПУ. Ні корпус Червоного Козацтва, ні кінна дивізія не погодилися вступитися з місцевостей, в яких вони стояли. Ось тоді то в Москві і вирішили фізично зліквідувати

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ОПІКУ НАД ЗДОРОВ'ЯМ

Мушу признати, що стаття про опіку над здоров'ям з 8 грудня м. р., яку критикує учень 8-ої кляси, правильна, лише треба додати, що в Німеччині та інших країнах Европи беруть вкладки від усіх працюючих і охотників - фармерів. Із згаданих вкладок утримують ту „соціялізовану медицину", до якої, правдоподібно, доплачує держава.

Які користі має вкладчик? Якщо захворіє він або хтось інший з його родини, дістають безплатно лікаря, ліки, а всі кошти лікування покриває шпиталь. Те саме з лікуванням зубів. Під час хвороби він одержує 80% від свого заробітку.

Наша держава багата і Уряд хоче започаткувати для старих соціяльне забезпечення, але має сильних противників, які з корисливих мотивів всякими способами стараються до цього не допустити.

Учень 8-ої кляси мішає податки з вкладками соціяльного забезпечення, і пише, що явній конфіскації люди противставилися б, а на соціяльну опіку гроші дають. А найголовніше він жалує прибутків пана К. і пані Х., бо то, мовляв, конфіскація приватного добра. До того ж мішає і Церкву.

Ніхто в Уряді не думає відбирати приватної власности, а відбирають її ті, котрих учень 8-ої кляси обороняє. Приклад: Я одержую $96 а дружина $48 пенсії на місяць. Ми маємо власну хату з 6 кімнатами, за яку платимо податку $180 на рік. Чи можна з такими прибутками оплатити лікування в шпиталі і лікарів? 21-го червня ц. р. моя дружина, хвора на серце, знепритомніла. Забрали до шпиталю. Один день утримання коштує там $57, отож змушений я був забрати її і лікувати вдома. Таких, як ми, багато.

У нашій державі добре для заможних і цілком бідних, а такі, як ми, що мають хату, ризикують, що в них її можуть забрати. І аж тоді, вже цілком бідним, допоможе — „Велфар".

Ще згадує учень 8-ої кляси Семуела Гамперса. А чи відомо йому, яку він має платню і кого підтримує? На мою думку, той учень тільки підписав уже кимсь написаного листа до редакції.

І. Окопний
Член 349 Відділу, Менвіл.

ЩЕ „ПРО ЗУСТРІЧІ"

Так багато написано вже на тему зустрічей з відвідувачами, що, може, не варто б більше писати. На душі стає приємно, що хребет нації не вдасться московській гідрі надщербити.

Але змушений писати, бо з боку небагатьох прихильників „зустрічей" видвигається обвинувачення, немов би ті, які стоять на принципах УККА (а ми гадаємо, що якби ці принципи не зовсім підходили під наш смак, а ми зачисляємо себе до української зорганізованої і здисциплінованої громади, — ми не сміємо з-під них виломлюватись), що, мовляв, всі ті заперечують осяги українців на рідних землях, їх спротив і тому подібні байки. Здається, що немає ні одного вдумливого українця на еміґрації, який не здавав би собі справи з поневолення рідного народу, що стогне під московсько - большевицькою кормигою, який не здавав би собі справи з опору тій кормигі.

Ми свято віримо, що якби до висланців, чи пак вимінників культури й попали найкращі сини й патріоти нашого народу, — ідучи сюди до нас, віримо, вони б молилися в душі, щоб ми з ними офіційно не сідали за стіл, бо в противному разі вони в душі проклинали б нас найважчими прокльонами, що ми тим самим признаємо над ними московський батіг, признаємо московську колоніяльну політику на Україні.

Краще не вдаватися до таких викрутасів, а щиро признати свій помилковий крок і тим припечатати разпрю між нашою еміґрацією.

Відрадним і дійсно потішаючим явищем в усій цій історії є незаперечний факт, що 99% української громади схвалюють одностайно становище УККомітету.

О. Доброс
Кліфтон, Н. Дж.

Просимо прийняти наші щирі ґратуляції за невгнутість перед новим тиском Москви, яка поставила собі за ціль нищити наш фронт проти неї своїми „культурними місіями України".

Микола Новак
голова 257-го Відділу УНСоюзу в Лос Анджелесі, Каліф.

ПРО ПОТРЕБУЮЧУ РОДИНУ В АВСТРІЇ

Родина, яка перебуває в Австрії і про яку був у „Свободі" лист о. пароха і оголошено дві пожертви, мені відома ще з часів мого перебування на Карпатській Україні. Написане про неї є правдою.

Я брав деяку участь в сучасному положенні цієї родини. З огляду на виїмкове становище, а саме нелеґальний перехід кордону з комуністичної країни, перебування інших членів родини поза Австрією й долю батька теж під совєтами, родина просить не вміщувати нічого в газеті про неї, щоб не пошкодити її самій та її батькам.

Леонід Бачинський
Клівленд, Огайо.

ПРО КАЛЕНДАР УНС

Надсилаю в цьому листі два доляри за календар - альманах. Дуже сподобалась мені стаття про відкриття пам'ятника Т. Шевченкові. Читав і плакав..

Маю один запит: чому не відзначено Почесною Грамотою Д Д. Айзенгавера? Адже ж він і закон підписав, і відкрив пам'ятника. Чи не пізно було б нагородити його також, скажім, при нагоді вмурування грамот у п'єдестал пам'ятника?

Ф. Федоренко
Дітройт, Миш.

МЕНІ ОДНАКОВО

Ох, не однаково мені..."
„...Та не однаково мені,
Т. Шевченко

Мені однаково, чи дзвони
В той день у Києві гули,
Чи війська вірного загони
В парадних строях там були.

До слів святих Універсалу
Кричали „Слава!" всі чи ні,
І чи з гармат салютували,
Тепер — однаково мені.

Якими стежками пізніше
Пішли творці в житті
й борні,
Хто був з них праведний,
хто грішний,
І це — однаково мені.

Та не однаково, чи Актів
Слова, народжені в огні,
Живуть в серцях у нас
в багатій,
Далекій, вільній чужині.

Чи й справді душі наші
й тіло,
Чи тільки пісні чарівні —
Ми віддамо за наше діло...
О, не однаково мені!

Січень, 1964

ІВАН ОВЕЧКО

З української преси

ЛИСТУВАННЯ З ЗАЛИШЕНЦЯМИ

Філядельфійський тижневик „Шлях", в передовій статті п. н. „Залишенці і ми", надрукованій в числі з 24 січня ц. р. заторкує справу безпосередніх зв'язків з нашими залишенцями в Европі:

„Годі заперечити, що про тих, яким не пощастило виїхати зі скитальщини в Західній Европі до Америки, щораз менше згадуємо. Рідко про них пишуть тут в часописах, а мабуть ще рідше пригадують їх в приватних, усних розмовах.

При нагоді одної або другої збірки на залишенців, дамо якусь меншу чи більшу долярову пожертву й уважаємо, що на тому кінець.

Давніше можливо вистачала така форма допомогової акції, коли на скитальщині перебували по таборах тисячі наших земляків, себто жили в великих громадах...

Тепер, як усі добре знаємо, життя на скитальщині в Австрії, Західній Німеччині й Бельгії дуже змінилося. Залишилися там здебільша старші віком особи й хворі. Живуть вони невеликими гуртами, подекуди ще й в таборах, в захистах для старших людей, в шпиталях або санаторіях, а деякі приватно. Та всі вони є серед чужого оточення. Чимало між ними є зовсім самітних.

Не маємо спромоги відвідувати їх, але можемо в листах заговорити до них. Надзвичайно підбадьорить їх на дусі наше слово, як напишемо до них хоч вряди-годи. Не мусимо писати багато. Вистачить привітати, запитатись про дещо й сказати кілька слів про себе.

Таким способом виявлене зацікавлення матиме для них велике значення, бо побачуть, що вони не зовсім опущені своїми, що хтось пам'ятає ще про них, що цікавиться їхньою долею. Вона незавидна ще й тим, що доводиться їм терпіти теж кривду від чужинців...

Тому для залишенців такі листи від нас звідси завжди будуть розрадою: потішать їх в час смутку й туги, влегшать їх турботи; іноді може навіть принесуть їм якусь потрібну пораду й головно переконають їх, що вони не такі зовсім опущені, як оце думають про себе. А для нас нагородою за нашу людяність буде моральне вдоволення, що чинимо добре діло, в почутті нашої національної, справжньої братньої солідарности з тими, які там за морем, у чужій хаті й на чужій ласці, потребують більш усього — щирого слова від нашого серця".

Алла Коссовська

ПОЦІЛУНОК

(2)

— Це було ще в Харкові, — почала я. — Коли нас виселили з власного будиночка, нам довелося шукати собі мешкання в перенаселеному місті, а це було справою далеко не легкою. Нарешті, нам пощастило знайти недобудований домок на околиці міста, в якому нам виділили маленьку кватиру з двох кімнат і кухні на дві родини: свекра із свекрухою і нашу з чоловіком. Маленький передпокій єднав нас з іншою родиною, яка займала теж дві кімнати з кухнею, а з протилежної сторони будинок мав ще одне мешкання, і там жила третя родина. Словом, хатка була набита людьми, як огірок насінням, або та рукавичка з народної казки.

— Наші найближчі сусіди це була дуже мила, патріярхальна родина. Чоловік-офіціянт в ресторані, маленький, товстенький „котигорошок", як його прозвав мій чоловік, з гарним, привітним обличчям, завжди веселий, товариський. Жінка-Зіна, молода, синьоока, дуже вродлива зі своїм грецьким профілем, хоч була звичайною полтавською селянкою.

Була тут і маленька донечка Ася, щебетушка й реготушка, були і дві старі баби, товста баба Ганна і худа баба Киля. Чоловік і Зіна працювали, Ася вчилася, баби хазяйнували, і всі любили одне одного і нас, своїх сусідів.

Родина інженера Л., що жила з другого боку будинку, складалася з трьох осіб: він сам, уже сильно посивілий, дотепний, веселий, добрий співак, аматор позалицятися до жінок, пожартувати й випити чарку. Жінку мав вірменку з великими чорними очима і сина-підлітка, про яких говорити не буду, бо вони в цій історії ніякої ролі не відіграли.

Усі працювали, були зайняті і бачилися часто, приязно вітаючись при зустрічах на подвір'ї і в передпокої.

Але одного разу, напровесні, захотілося мені відсвяткувати день свого янгола. Дістали ми горілки, такої-сякої закуски і запросили обидві сусідські родини.

О сьомій годині всі були вже за столом. Бракувало тільки інженера Л., що затримався на роботі.

Нарешті й він постукав у сінешні двері. Я була зайнята і відчинити попросила Зіну. Вона охоче побігла.

Погода в той день, як на гріх, була препаскудна: цілий день падав сніг з дощем, надвечір підморозило і вхідні двері набрякли і не хотіли відчинятися. Коли ж Зіна з усієї сили натиснула на них плечем, вони раптом розчинилися, і вона, разом з дверима, вилетіла на ґанок просто в обійми інженера Л. Ну, а той, як кажуть, не розгубився і з приємністю поцілував гарненьку сусідку.

Не знаю, хто це бачив. Я про це довідалася щойно вранці, коли свекруха запитала мене, чи не я сказала Зінному чоловікові, що Зіну поцілував інженер Л.?

— Тепер, — сказала свекруха, — Зіна має великі неприємності: він обвинувачує її в зраді, словом, якась дурна справа. Хтось йому сказав, що Л. цілував Зіну на ґанку.

Хто бачив це, так і лишилося таємницею, але з того часу чудесна, міцна українська родина почала у нас на очах розпадатися.

Сварок не було чути. Ніхто не кричав, не дорікав, не лаявся. Та не було вже чути й Зіниного веселого голосу, коли вона, бувало, прийшовши з роботи, давала лад своїй родині, ні спокійної розмови батька з малою донею, ні навіть Асиного дитячого щебету.

Баба Ганна перестала співати старовинних українських пісень, які ми всі залюбки слухали. Баба Киля нечутною тінню з'являлася в сінях і відразу ж зникала. А за стіною, що розділяла наші мешкання, стояла глуха, мертва тиша...

Зіна уникала зустрічей з нами, а коли я якось припадково зіткнулася з нею на ґанку, я мало не скрикнула: вона зблідла, змарніла до невпізнання за цей короткий час. Сині кола під очима свідчили про безсонні ночі, а почервонілі повіки про те, що не мало гірких сліз пролито цими безсонними ночами.

Вона привіталася і швиденько пробігла повз мене.

Одного разу, повернувшися з роботи, я застала свекруху в сльозах і схвильовану докраю.

— Льолю, це не сміє так далі тривати, у нас на очах людина гине, а ми нічого не робимо!

— Про що це ви, мамо? — не зрозуміла я.

— Та я Зіну сьогодні з петлі вийняла! Так, так, якби я не нагодилася, не пішла б у літню кухню чистити картоплю, то згинула б Зіна. Тільки ото набрала я в миску картоплі, коли чую, в їхній коморі щось ворушиться. Ну, думаю, знову чужий пес до яєць скрадається: туди курочка Асина нестися ходить. Підійшла — двері на гачку зсередини. Не знаю, як я зважилася в чужу комору вдертися, мабуть сам Бог мене напутив. Отож, як мала ніж у руці, картоплю ж чистити зібралася, підважила гачок і вскочила. Дивлюся, нічого не бачу, бо надворі сонце, а в коморі темно. А потім побачила .. — тут сльози рясно бризнули із свекрушиних очей, — побачила... висить Зіна на шнурку від білизни! Я шнур — ножем, Зіну схопила, шнур — з шиї. А вона як не впаде мені до ніг, як не заридає, та так, що камінь не витримав би. Свекруха замовкла і витерла мокре лице хусткою. — Каже:

„Не можу я більше, не можу терпіти такого життя! Краще вмерти!"

„Та що ви, Зіночко, — кажу їй, — хіба можна! У вас же дитина, мати стара, що ж ви їх посиротити хочете?"

„Ой, світ мені не милий, сонце для мене почорніло!"

Ну, відпоїла я її водою, питаю: „Що ж він, б'є вас, знущається?"

„Ой, ні, — каже, — якби бив, легше було б! Мовчить він, мов камінь, і ми всі мовчимо. Страшно це, наче покійник у хаті. Ася за цей час дитиною бути перестала. Спочатку говорила я, просила його, плакала. Та чим же я винна, що Л. мене поцілував? Я ж його відштовхнула і геть пішла... А він каже: „Не жінка ти мені більше, тільки заради дитини житиму з тобою під одним дахом". На коліна перед ним ставала, ноги цілувала, молила: Бий мене, тільки не мовчи, бо руки на себе накладу..."

— Як вона плакала, як билася головою об лавку! Покликала я бабу Килю, поплакали ми з нею над Зіниною долею... Хоч би ви, Льолю, поговорили з тим нелюдом. Не можна ж так жінку мучити! — закінчила свекруха свою схвильовану розповідь.

І того ж таки вечора, дізнавшися, що Зіни нема в хаті, я постукала в сусідські двері.

— Увійдіть! — сказав глухий голос.

За столом сиділи сусід і Ася. Перед Асею лежав на столі розгорнений буквар, а батько поклав руки на стіл, безтямно втупившись у протилежну стіну. Він повільно перевів погляд на мене, і мене вразив вираз його обличчя: це було обличчя кам'яної статуї. Ні один м'яз не ворухнувся на ньому, брова не здригнулася. І тільки темні кола під очима і по-страдницьки стиснуті уста говорили про глибоко заховані біль і горе.

Я попросила бабу Ганну забрати Асю.

Як і Зіні, він не сказав мені нічого. Вислухав розповідь про спробу Зіни покінчити із собою з тим же кам'яним обличчям. Я просила, доводила — він мовчав. Це мовчання справді було страшне. Я тоді зрозуміла розпач Зіни!

Скінчилося тим, що мої нерви не витримали, я розплакалася, назвала його катом і пішла до себе.

Тієї ночі мені не спалося, і я рішила вийти, посидіти у дворі на лавочці. Було тепло і місячно. Відчинивши двері, я побачила в ясному світлі мі-

(Закінчення на стор. 3-ій)

СВЯТО ЗИМОВОГО ПОХОДУ

27-го грудня українська громада Міннеаполісу і Сен Полу урочисто відзначила 45-ту річницю героїчного Зимового походу. Організаторами були: місцева станиця Союзу Укр. Ветеранів, Т-во Прихильників УНРеспубліки та Т-во Сприяння УНРаді.

Відкриття Свята перевів сотник армії УНР інж. Володимир Романовський. За його пропозицією присутні однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять поляглих у Зимовому поході та відспівали їм „Вічну пам'ять". Співом „Многая літа" вшановано всіх живих учасників Зимового походу, в тому місцевих ветеранів боїв за державність і соборність, які брали участь у цьому поході смільчаків: майор Олекса Генсуровський, майор Всеволод Радченко, сотник Олександер Вдовиченко, сотник Олекса Шило, бунчужний Григорій Будуляк і підстаршина Іван Зігура, а також пані Лідія Смовська, вдова по учаснику Зимового походу і боїв за Арсенал сл. п. ген. Костянтину Смовському.

Доповідь про Зимовий похід прочитав полковник армії УНР інж. Василь Філонович.

У музичному супроводі бадьорого уривку з опери „Тарас Бульба" (сцена у Січі) ветерани внесли й поставили на почесному місці вже посвячений прапор місцевої станиці Союзу Укр. Ветеранів, виготований арт. маляром Леонідом Папарою (образ Архистратига Михаїла) та Оленою Стеценко (вишивка шовком орнаменту).

У мистецькій частині Свята взяли участь місцеві солісти та декляматори. Пані Оксана Бринь виконала „Любіть Україну!" (муз. М. Фоменка), протодиякон о. Микола Поліщук виконав „Над Дніпровою сагою" (муз. В. Заремби) і пісню Тараса з опери „Тарас Бульба" (муз. М. Лисенка), панна Оксана Мірза, колишня „Міс Сен Пол", „Рушничок" (муз. П. Майбороди) і „Любовну мелодію" (муз. Н. Бравна), панна Лідія Курилко — третю пісню Леля з опери „Снігурочка" (муз. Н. Римського-Корнакова) та по оплесках додатково італійською мовою „О міо бамбіно каро" (муз. Д. Пуччіні), професор Олександер Мартиненко, керівник всією художньою частиною Свята, — „Ой, Дніпре!" — уривок з „Гайдамаків" (муз. М. Лисенка) та куплети Тореадора з опери „Кармен" (муз. Д. Бізе), а також на прохання присутніх — „Дивлюся на небо..." (у муз. аранжеровці Л. Мартиненко). Фортепіяновий супровід солістам виконали Любов Мартиненко, Кіра Царе-градська і Галина Мек Кіней.

З декляматицією виступали: пані Ольга Хоролець („Багато упало борців"), інж. Яр. Корсунський („Живи, Україно!" О. Олеся) і пані Ольга Остапчук (уривки з „Тернового вінця" О. Олеся).

Виконавцями були представники всіх трьох генерацій нашої громади — старшої, молодшої і наймолодшої. Але всіх їх єднало одне — майстерність виконання, справжнє, втілене в їхніх піснях, музиці, декляматціях — „Любіть Україну!" І так само їх єднали ті бурхливі оплески.

Посріблені роками скроні на ниві нашого мистецтва, досвід, школа, професійна витонченість кожного звуку забирали й забирають вирішальне слово. Честь і слава старшим! Всі вони були добрі, але все ж пальма першости належить випробованому ветеранові нашого мистецького життя, співакові оперових театрів України проф. Олександрові Мартиненкові, який зачарував присутніх багатющим діяпазоном свого голосу та майстерністю кожної деталі проспіваних арій.

Так само, беручи лише молодших, всі учасниці та учасники Свята просто перевершили себе на цьому Святі. Але все ж, віддаючи комусь пальму першости, мушу згадати пані Оксану Бринь, яка поєднала високу техніку співу з хвилюючою емоційністю голосу.

Беручи наймолодших — учнівсько-студентську генерацію, чемпіонату нема, а є лише те, що перед обома молоденькими, але вже багато обіцяючими солістками Оксаною Мірзою і Лідою Курилко стеляться широкі, яскраві шляхи майбутніх успіхів, досягнень, слави, що в серцях їх бренять і бренітимуть завжди акорди „свшан-зілля" — любови до України, сприйнятої далеко від Батьківщини їхніми серцями. „Любіть Україну!" вело колись шляхами боїв героїв Зимового походу. І це ж саме веде і вестиме шляхами рідного мистецтва пластунок-солісток Оксану і Ліду.

Марія Дербуш

СВІТОВА РАДА ЦЕРКОВ РІШИЛА ВЕСТИ „ДІЯЛОГ" З КАТОЛИЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ

Енугу, Нігерія. — 100-членний Центральний Комітет Світової Ради Церков, яка охоплює 214 Протестантських, Англіканських і Православних Церков, прийняв одноголосно пропозицію на поведення „діялогу", себто інформаційних розмов з Апостольською Столицею. Рішено покликати до життя 8-членну Діючу Групу, яка переводила б оті розмови. Ця Діюча Група не має права переговорювати про церковну унію та взагалі приймати далекойдучі постанови, але обговорюватиме з представниками Католицької Церкви такі справи: практична співпраця в ділянках добродійности та соціяльних і міжнародних справ; переведення спільних теологічних студій, що стосуються проблеми вселенського характеру Церкви; такі спільні проблеми, як мішані подружжя, свобода вірування, ставлення до новонавернених; справа заморських місій. Теперішнє рішення Центрального Комітету Світової Ради Церков було приготоване кількамісячними таємними розмовами, про які не повідомлювано преси. Головними учасниками тих розмов були монсіньйор Джан Віллебранд з Секретаріяту для сприяння єдности у Ватикані та д-р Люкас Вішер, 38-річний швайцарський протестантський теолог, що був одним із обсерваторів на Другому Ватиканському Соборі. На засіданні Центрального Комітету Світової Ради Церков в Енугу в Нігерії були приявні також два обсерватори від Католицької Церкви. Вони висловили вдоволення з прийнятого Світовою Радою Церков рішення, вбачаючи в ньому „крок вперед" на шляху до осягнення єдности всіх Християнських Церков. Поки почнуться наради між 8-членною Діючою Групою та представниками Католицької Церкви — мають бути з'ясовані ще різні делікатні питання, які могли б внести дисонанс і перешкодити діловій виміні думок — заявив д-р Вішер.

ТАЄМНИЦЯ „ЗРАДЛИВОГО ПОСТРІЛУ"

Закінчення зі стор. 2-ої

вати обох командувачів цих частин та їхніх помічників.

Як уже згадувано, Котовського запросили взяти участь в накручуванні кінофільму „ПКП". Перед виїздом до Одеси, де цей фільм накручували, він мав одну цікаву зустріч. Згідно з розповідями очевидців, було це так:

Вже затемна маленьким човником переплила Дністер молода, вродлива пані. Потрапивши в руки прикордонників, вона поводилась рішуче й певно, вимагаючи негайно доповісти про її прибуття самому Григорієві Котовському. При цьому назвала себе дружиною полковника Армії УНР — Огоновського.

Довідавшись про цю подію, Котовський негайно вислав на заставу свого адьютанта з парою добрих своїх коней. По кількох годинах особисто Котовський привіз Огоновську назад на заставу, допоміг їй сісти до човника, щоб знову переплисти Дністер, але вже в зворотному напрямку, до румунського берега. Раном ГПУ даремно шукало Огоновської. Котовський відмовився розмовляти в цій справі з представниками ГПУ. Напевно, це таємне і досі не з'ясоване побачення з представницею ворожої Армії також вплинуло на прискорення московських заходів щодо ліквідації Котовського.

В Одесі, нібито для охорони Котовського, приставили до нього співробітника ГПУ Фельдмана. І ось цей Фельдман тихцем підкравшися біззаду до Котовського, коли той сидів у кріслі, загнав йому в потилицю кулю з нагана...

Досліджувати подію насамперед узявся кримінальний розшук з Одеси, але „Моросєйка" (назва місцевости, де були розташовані будинки ГПУ) наказала негайно припинити справу, бо це, мовляв, її діло. ГПУ заборонило „пхати свого носа" також партійному слідчому з одеської контрольної комісії. Групі котовців, яка приїхала до Одеси вимагати видачі їй на розправу вбивці командувача дивізії, на „Моросєйці" сказали, що з успіхом зроблять це і без них.

Совєтська преса про смерть Котовського вмістила тоді лаконічне повідомлення, що сталася вона „на романтичному ґрунті". Інспірована ГПУ усна версія додала до цього „ревнощі" Фельдмана до Котовського „через дружину". Проте, згадані нами вгорі особи рішуче ствердили, що жінка, про яку офіційно й неофіційно говорилося та писалося, також належала до співробітників „Моросєйки" і на кінофабриці виконувала доручення органів державної безпеки. А серед таких осіб про ніякі „ревнощі" нема мови, вони зобов'язані все підпорядковувати та віддавати здійсненню поставлених перед ними завдань.

Після Котовського командування дивізією перебрав генерал (тоді комдив) Криворучко. В короткому часі Криворучка викликали до Москви, звідкіля він не повернувся. Взагалі невідомо, що з ним сталося. Дивізію Котовського розформували, при чому ближчих до Котовського покарали, кого засланням, а кого й розстрілом. Потім фізично зліквідували й командувача корпусу Червоного Козацтва Приймака-Приймакова, корпус також розформували, а його визначніших старшин суворо покарали.

Коротко кажучи: вбивство Котовського було задумане й здійснене в дуже широкому пляні. Ось у цьому й полягає таємниця „зрадливого пострілу".

ПОЦІЛУНОК

Закінчення зі стор. 2-ої

сяця Зіну: спершись на стіну хати і якось дивно рухаючись на місці, вона наче намагалася відірватися від стіни.

Я підійшла ближче, і на мене пахнуло сильним духом алькоголю. Зіна була п'яна. Я викликала бабу Килю, вона ахнула і забрала доньку до хати. Я прислухалася. Там було тихо.

Так минуло ще кілька місяців. Пізньої осени ми з чоловіком змушені були виїхати з Харкова. Батьки теж виїздили, але в протилежному напрямі, до доньки на Кавказ, отже, ми розлучалися не лише з сусідами, але й з рідними, з якими прожили так сердечно і дружно під одним дахом дев'ять років.

Увечері прийшов попрощатися сусід. Потискаючи йому руку, я сказала:

— Дай, Боже, всього, всього доброго вам і вашій милій родині!

— У мене нема родини! — відповів він безбарвним, мертвим голосом. Його обличчя було непорушне, як маска.

З тим ми і роз'їхалися. І я вже нічого не чула про них.

Що сталося з Зіною? Чи продовжувала вона шукати загублене щастя на дні чарки, чи може не витримала і повторила спробу самогубства з вдалими наслідками?

∴

Я замовкла. Мовчав і Олег. Потім він нахилився і взяв зі столика нову сигарету. Глибоко затягнувшись димом, спитав удавано-весело:

— Невже ви, тіточко, вважаєте мене за такого бездушного боввана, як оцей ваш божевільний сусід?

— О, ні! — гаряче заперечила я. — Але у тебе було таке ж кам'яне обличчя, коли ти дивився на Галю в обіймах містера Бравна. На жаль, у багатьох чоловіків є звичка робити з мухи слона.

— Ну, а тепер я піду спати. Добраніч! Боюся, що Галочка не засне сьогодні через твою нетолерантність. Я розумію, що щось може не сподобатись, що можна посваритися, полаятися, нарешті, без цього в житті не обходиться, але щоб мучити одне одного, коли любиш, коли життя таке прекрасне, а молодість така коротка...

Я встала і, поцілувавши Олега в чоло, вийшла з кімнати. Причиняючи двері за собою, чула, як він зняв телефонну слухавку.

(Кінець)

Новий український професіоналіст в Дітройті

18-го червня 1964 у Вейн університеті в Дітройті ми бачили молодого українця Ореста Стратуляка, який одержав научний степень маґістра музичних наук. Це є рідкість між українськими абсольвентами в Університеті Вейн.

Цим він не вдоволився і зараз записався на Мишиґенський університет, де плянує здобути докторат.

Орест родився в Дітройті, елементарну школу покінчив в Тейлор Тавншіп, гайскул в Вайндат, Мишиґен.

Його добрі родичі помогли настільки, щоб їх син покінчив студії на користь собі, родині та українській громаді.

З приємністю треба підкреслити, що Орест є сином чесних працьовитих та заслужених українських громадян, Степана і Марії Стратуляк, які родилися в Канаді і володіють добре українською мовою.

Стратуляки молодими прибули до Дітройту і зараз вступили в українське культурне життя. Довгі роки працювали в славнім хорі „Думка" під керівництвом талановитого маестра Івана Атаманця.

Мати Марія Стратуляк виступала в хорі як солістка.

Годиться тут згадати, що

Орест Стратуляк

Орест має молодшого брата Мирона, який студіює економію в Університеті Вейн.

Орест володіє прекрасним теноровим голосом і часто виступає в хорі як соліст.

Орест належить між іншим до українських організацій, як українські абсольвенти „Трембіта", до спортового клюбу і є членом симфонічної оркестри місіс Грос Пойнт.

Бажаємо молодому професорові в його праці найкращих успіхів.

Іван В. Дячун

Новий український лікар

Д-р Юліян Гной народжений у 1928 р. в селі Олещі, повіт Товмач у Станиславівщині (сьогодні Іванофранківськ) у Західній Україні. По закінченні народної школи батьки вислали його до гімназії у Львові. Воєнні події не дали можности закінчити середньої школи на рідних землях. Воєнна заверуха у 1944 році примушує родину Гноїв залишити Батьківщину та виїхати за кордон, до Німеччини, де Юліян складав іспит зрілости в Реґензбурзі.

19 січня 1949 р. родина Гноїв переїхала на сталий побут до Америки та осіла в Ню Йорку. Тут Юліян мусів заробляти на життя фізичною працею. Коли вибухла Корейська війна, його покликають до війська, де він служив в американській армії від 1951 до 1954 р. По закінченні військової служби вернувся до Ню Йорку та записався до каледжу Нюйорського Університету, та який закінчив у 1956 році. У 1960 р. закінчив медичні студії на тому ж самому університеті. Під час студій належав до Пласту — гурток „Червона Калина" та до Т-ва „Думка", де співає досьогодні. Д-р Юліян є сином Володимира та Теклі Гноїв. Його батько є відомий на терені Ню Йорку як церковний та громадський діяч. Уся ро-

Д-р Юліян Гной

дина д-ра Юліяна Гноя належить до Т-ва „Дністер" 361 Відділу Українського Народного Союзу. Молодший брат д-ра Юліяна Володимир відомий спортовець Ню Йорського УСКУ, по фаху інженер, служить в американському війську в Німеччині, в ранзі поручника. Д-р Юліян Гной спеціялізувався у внутрішній медицині та в кардіографії. Він відкрив канцелярію при 250 E. 73-ій вулиці в Ню Йорку. Члени 361 Відділу УНС є гордими з досягнень д-ра Юліяна Гноя та бажають йому багато успіхів на будуче.

Петро Кучма

Світової слави заповідник „Асканія Нова" — під загрозою

Бізони, горбаті яки, сайгаки, струсі, африканські блакитні олені, перувіянські лами, великорослі антилопи-канни, що силою не поступляться й коневі, — вся ця барвиста родина паслася ще недавно на широких просторах найбагатшого і найважливішого в Україні заповідника „Асканія Нова". Тут учені з Академії Наук працювали в минулому і ще якоюсь мірою працюють тепер, вивчаючи здібність різних тварин пристосовуватись до нових обставин, до клімату, вивчаючи їх промислову вартість, наслідки схрещення тощо. До 1930-их рр. „Асканія Нова" була степовим заповідником. Там шуміла ковила, як колись у часи Запоріжжя, незаймана людиною. Але давно вже немає ковили, полину і навіть рідкісних трав.

Їх знищили не тварини, і навіть не люди, а нелюди з т. зв. „уряду" УССР, перетворивши чудовий заповідник на Інститут Тваринництва. Відтоді навіть дикого коня Пржевальського — тарпана, що колись бігав по наших безкраїх степах, перестали тут плекати. „Комсомольская Правда" з 15-го січня ц. р. наводить резолюцію одного з міністрів УССР, який заявив, що рідкісний „кінь Пржевальського не має жадного народногосподарського значення, а тому його розведення не викликається запотребуванням"...

Відколи тут зорганізували Інститут, почався занепад заповідника. Господарі цього Інституту, наприклад, попродавали оленів на різні північні бази СССР, а рештки їх вистріляли браконьєри. Замість розводити оленів і продавати дуже цінні молоді роги, почали вирощувати... свиней на сало!

У напівзваленому антилопникові недавно під час пороху загинула антилопа-канна, бо у тій тісній і брудній буді годі було подати тварині якусь ветеринарну допомогу. Зникли плямисті олені. Зникла ковила, рідкісна „дніпровська береза"...

Частину степу передали якомусь радгоспові, щоб він там розводив... кавуни, бож „Асканія Нова" мусить тепер сама себе оплачувати.

Господарники змушені займатися „самооплатою", себто винищувати те, що не дає прибутку, або занедбувати наукову працю заради „господарювання".

Для українського зоологознавства й господарства заповідник „Асканія Нова" такий же важливий, як напр., для істориків, архітектів та мистців Київська Лавра. Про це знають в „уряді" УССР, бо знають про це навіть студенти. Українськомовна совєтська преса впродовж довгого часу не згадувала про „Асканію Нову". Треба було аж московської „Комсомольської Правди", щоб ми довідались про те, що там діється.

НОВА КАМПАНІЯ

Стемфордський Владика Кир Йосиф Шмондюк, промовляючи на бенкеті, в дні посвячення нового будинку Колеґії ім. св. Василія, виявив свою радість і признання вірним, що вони за такий короткий час зуміли зложити поважні суми на будову цієї інституції. Рівночасно Преосвященний Владика висловив журбу за дальше удержання цієї установи, щоб вона могла виконувати своє світле завдання.

Тепер Стемфордський Владика звертається до всіх вірних своєї Дієцезії із палким зазивом, щоб вони всі поголовно взяли участь у новій збірковій кампанії, що має на меті придбати постійні фонди для вдержання дієцезіальних установ.

Живемо в державі, яка законом признає кожному віроісповіданню свобідний розвиток й існування. Держава дбає за особисту безпеку та за вільність кожного громадянина, а церква, як вселюдська й Божа установа, має за завдання виховувати громадян під моральним і душевним оглядом, вказуючи їм на вічні ідеали духових цінностей, любови Бога й ближнього.

На удержання держави громадяни зобов'язані законом віддавати певний відсоток своїх заробітків, і кожний це робить, будучи свідомим цього патріотичного обов'язку. Не інакше мається справа із удержанням церкви, розвиток якої залежить виключно від одиниць, що хотять належати до неї й бажають щиро користати із її духових благ. Коли члени церкви ревно працюють для неї і стараються її допомогти, тоді вона може виконувати свою спасенну роботу для їх добра, — Стемфордська Дієцезія за п'ятиліття свого існування добилася гарних успіхів у релігійній і культурній ділянках. Яскравим доказом цього являється викінчена модерна будова Колеґії та зріст питомців до священства. Кожний свідомий і чесний українець-католик радіє з цього приводу, приймаючи рівночасно на себе журбу і обов'язок за удержання й долю цих установ. Виникла із цим очевидна проблема, як забезпечити на постійно розвиток нашої Дієцезії?

Відповідь проста: створити постійну і тривку фінасову базу, подібну до тої, на якій опирається держава, себто звернутися поголовно до всіх вірних нашої Дієцезії за примірною, постійною, добровільною фінансовою піддержкою, фонди якої пляново і доцільно використовуватимуться на її потреби. Так за згодою і благословенням Стемфордського Владики, Кир Йосифа Шмондюка, проголошується у нашій Дієцезії вже цього року Харитативний Фонд Стемфордської Дієцезії, як запляновану кампанію для вдержання і розвитку Дієцезії та її установ.

Завдання цієї кампанії: охопити всіх вірних в Дієцезії, у сконцентрованому, збірному змаганні для зібрання фондів, що мають становити фінансову базу Дієцезії. Ця кампанія проводитиметься раз у рік, у часі Великого Посту, й тоді всі вірні зложать на цю ціль, пропорційно до своїх прибутків, визначену суму.

Віримо, що вірні Стемфордської Дієцезії, свідомі своїх завдань й обов'язків як американські громадяни українського походження, щасливі в цій країні, й горді за свою рідну Церкву, як її сини й дочки, радо включаться в цю кампанію, щоб вона завершилась повним успіхом! У добі найвищого економічного росту цієї країни, що ґарантує свободу рухів, мови й віри, наша жертвенність не може проявлятись у виді милосердного добродійства й доривочних жертв, вона мусить стати ділом соціяльного обов'язку, виконаним поголовно кожним у постійній і прикладній формі.

о. С. Т. Х.

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКІ ГЕНЕРАЛИ, призначені на міністрів різних ресортів в уряді Тран Ван Гуонґа, не квапляться прийняти те призначення. Вони не з'явились на заповіджену урочисту інавґурацію нового уряду і ту церемонію відкликано. Противиться головно 34-річний маршал Нгуєн Као Кі, який не хоче зректися командування південно-в'єтнамським летунством.

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(Зміст доповіді виголошуваної в різних осередках Америки і Канади восени 1964 р.)

(4)

При розгляданні питання, яка тепер дійсність в Україні, робиться, на мій погляд, одну помилку. Бо треба рішуче робити різницю між окупаційним режимом і українським народом, українськими громадянами на Батьківщині.

Чи в Україні є свідомі українські патріоти? Якщо ці патріоти існують тільки у підпіллі і на засланнях, то це зле для нашої національно-визвольної справи. Бо підпілля тепер немає або майже немає. Там залишилися хіба тільки малі, нечисленні підпільні групи. І це зрозуміле: в умовах тоталітарно-диктаторського режиму підпільно-повстанський рух не може втриматися протягом довшого часу. Щодо наших засланців, то багато з них умерло, а багато повернулся додому духовими й фізичними каліками.

Якщо ми думаємо, що серед десятків і соток тисяч учителів, інженерів, техніків, артистів, письменників, науковців, офіцерів совєтської армії, мало того — серед комсомольців і комуністів, може, навіть на провідних становищах, якщо серед них усіх немає на Батьківщині свідомих українських патріотів, які в тих підневільних умовах таки виривають від окупаційного режиму те, що дається, для українського народу й української національної справи, — то знову ж скажімо собі, що з нашою національною справою є зле і, може, ми тут, на чужині, даремно витрачаємо наші зусилля. Бо вільної України не збудують самі лише еміґранти, українці, які живуть у вільному світі, або самі лише робітники й колгоспники без інтеліґенції.

Я певен, що в Україні є свідомі українські патріоти, які тепер змушені маскуватися, але у відповідний момент виявлять себе. Пригадаймо собі стан, в якому перебувала підросійська Україна перед революцією 1917 року. Чи багато було тоді там свідомих українців, які брали участь в українському національному русі? Проте, відразу по революції до цього руху численно зголосилися не тільки пересічні українські інтеліґенти, але й офіцери царської армії, включно з генеральними рангами, високі урядовці царської адміністрації тощо. Зголосилися й залишилися вірними боротьбі за новітню незалежну українську державу. А тим більше тепер, по майже вже п'ятдесятих роках від часу національно-державного відродження України, можемо бути оптимістично настроєні під цим поглядом.

Часом чужинці висловлюють сумнів, чи українці там, на Батьківщині, в своїй більшості хочуть вповні незалежної України. А може й дехто з українців, що перебувають на чужині, поділяють цей сумнів. Пощо б, однак, Москва у своїй пропаґанді постійно твердила, що вже існує вповні і суверенна українська держава в образі Української Радянської Соціялістичної Республіки? Очевидно тому, що такої вповні незалежної і суверенної України хоче український народ на Батьківщині. А тому совєтська пропаґанда і силкується вмовити в українців, ніби те, чого вони прагнуть, уже існує. Але коли до цих пропаґандивних заяв постійно додається, що українська держава може існувати лише в нерозривному зв'язку з „братнім російським народом", то для всіх стає ясним там, що щось не в порядку з цією незалежністю і суверенністю.

Цьогорічні Шевченківські святкування в Україні проходили під знаком тверджень совєтської пропаґанди, ніби ідеї Шевченка — не тільки соціяльні, але насамперед національні — вже цілковито здійснені. Кожна дитина в Україні хіба добре знає, що це не так. Але оці, власне, вперті твердження совєтської пропаґанди, ніби ідеї Шевченка вже цілковито здійснені, свідчать якраз про те, що цього здійснення, себто відновлення справжньої демократичної і незалежної української держави, прагнуть широкі маси українського народу на Батьківщині.

Отже, народ наш там добрий. Але режим не став кращим, навпаки — може ще більш небезпечним і безоглядним під національним поглядом. І хоч ще тепер чуються там, в умовах отої ніби „відлиги", голоси в обороні прав України, але їх хоче остаточно здушити Москва.

Теперішні прямування Москви зовсім недвозначні. Під плащиком „братерського злиття націй" (це ж офіційна програма Комуністичної Партії Совєтського Союзу) там розпочалися заходи до знищення, як окремішних націй, українського й інших неросійських народів. Там іде страшна русифікація — в школах, в пресі, в літературі, в радіо, в театрах. І ця русифікація тим більше небезпечна, що при нинішньому поширенні освіти вона сягає до мас робітництва і, головно, селянства, чого не було за царських часів. Там спостерігаємо ще страшніше явище, т. зв. перемішування народів. Шляхом масових „добровільних" депортацій українців з України і насаджування в Україні росіян чи інших національностей Москва хоче добитися того, щоб українці становили меншість на своїй власній території.

ЗАКЛИК УККА

(*Закінчення зі стор. 1-ої*)

лину коекзистенційного запаморочення.

З 1-го січня 1965 року почався новий діловий рік Українського Народного Фонду. Почався він у місяці, коли вільні українці відзначають у цілому світі роковини проголошення української незалежности й соборности. Цього місяця линемо думками до сволиці України, золотоверхого Києва, де в 1918 році пролунало історичне проголошення суверенности Української Народної Республіки. Згадуємо тернистий шлях боротьби українського народу за ідеали волі й незалежности й відновляємо присягу боротися з ворогами України до переможного кінця.

Нашим обов'язком є не тільки згадувати світле минуле, але й активною працею вести протинаступ проти ворожих затій. Значну частину завдань у цьому напрямку перебрав на себе УККА, і тому Екзекутива УККА закликає нашу громаду в ЗДА виявити ще більшу згуртованість та жертвенність, що є передумовами нашого успіху. Даймо гідну відповідь ворогові на його затії! Зміцнім ще більше морально і матеріяльно наше найвище політичне представництво в ЗДА.

Український Народний Фонд, фінансова база УККА, перейшов з цим роком на календарний діловий рік. Мусимо докласти всіх старань, щоб УНФонд досягнув щонайменше суми $125 000, що дала б міцну основу для діяльности УККА на багатьох відтинках. Відзначімо великі січневі роковини зложенням датку до УНФонду за 1965 рік і цим докажім нашу виробленість, патріотизм і жертвенність. Не відкладаймо висилки нашого датку до УНФонду, але зробім це негайно, ще в цьому місяці Великих Роковин і початку ювілейного року УККА.

Український Конгресовий Комітет Америки жде на Ваш відгук.

Американські Українці! Повних 25 років Український Конгресовий Комітет Америки непохитно служить найвищим ідеалам волі, справедливости та державної незалежности Українського Народу, що лягли в основу історичних Актів 22-го січня 1918 і 1919-го років. Український Конгресовий Комітет рішений із ще більшою наполегливістю, з ще більшим завзяттям допомагати Українському Народові у змаганнях за здійснення цих ідеалів. Допоможіть йому в цьому своєю зорганізованістю, своєю працею на місцях, своєю жертвенністю.

Дано в Ню Йорку
1 січня 1965 року.

ЕКЗЕКУТИВА УККА

22-го Січня у Вашинґтоні, Д. К.

Вашинґтон, Д. К. — Тут готуються до відзначення роковин Самостійности і Соборности України. 22-го січня в п'ятницю в 2-ій год. по полудні відбудеться церемонія зложення вінків під пам'ятником Пророка України Тараса Шевченка. В церемонії візьмуть участь визначні американці як сен. Т. Дадд з Конн., проф. д-р Лев Добрянський голова УККА, як теж амбасадор вільного Китаю д-р Тінгфу Ф. Ціянг, країна котрого в той сам час святкує „День Свободи".

В неділю в обох українських церквах відбудуться Богослужения в наміренні українського народу. Того ж самого дня відбудеться святочна академія в залі „Ол Совлс Чирч" при вул. 16 і Гарвард пл. в год. 6-ій ввечері.

Українською мовою святочну промову виголосить проф. М. Чировський, англійською мовою адв. М. Воріс. В мистецькій частині виступить мішаний хор м. Вашингтону під батутою п. Ю. Філіпова. Ю. Ломацька, п-а О. Пащак та танкові виконання п. Герден з фортепіяновим супроводом п. О. Сушко-Наконечної.

Святкування приготовляються за почином голови УККА проф. Л. Добрянського, академію переводить місцевий відділ УККА під головуванням полк. В. Рибака в співпраці з Об'єднанням Українців Вашингтону. До численної участи в святкуваннях все Українське Громадянство Вашингтону й околиці запрошує Святковий Комітет.

СПОРТ

Редагує: В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк бере участь в шістковому турнірі футболу, який починається в суботу, 23-го січня о год. 7-ій веч. в залі 71. Реґімент Арморі при 34-ій вулиці і Парк евню в Ню Йорку. В цьому першому з трьох вечерів турніру кожна дружина-учасник відбуде по три зустрічі. УСК Ню Йорк має визначені змагання з такими дружинами: „Мінерва ПФ" о год. 7-ій, „ВВ Ґотче" о год. 8:04 і Грецько-Амер. СК о год. 10:44.

„Чорноморська Січ", Нюарк зустріне в четвертому вечері сімкового турніру в п'ятницю, 22-го січня, о год. 7-ій в залі Арморі в Петерзоні, Н. Дж. сильну сімку „Петерзон Доверс". В цьому ж вечері відбудуться ще три інші гри: Гобокен ФК — Скатс Ам., Галедон СК — Айріш Ам., та Мадярський СК — Молфетта.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУАСТ-СХІД

Управа СУАСТ-Схід розіслала своїм членам — українським спортовим товариствам і клюбам повідомлення, що в суботу, 30-го січня о год. 3-ій по полудні в УНДомі в Ню Йорку (140 Друга евню) відбудуться Загальні Збори Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств Сходу, Делеґатури Української Спортової Централі Америки і Канади. На порядку нарад Зборів звіти уступаючої Управи і ланкових, вибір нової Управи та інші важні справи. Повідомлення підписали: д-р Едвард Жарський — голова і Віра Левицька — секретар СУАСТ-Схід.

СІМКОВИЙ ТУРНІР ФУТБОЛУ В ШИКАҐО

„Крила" — „Фортуна" 1:1
„Леви" — Литовський СК 3:0

Шикаґо, 17-го січня. — В передостанніх змаганнях третьої неділі сімкового турніру в залі Арморі зустріли „Крила" швидку і тверду німецьку дружину. Зустріч з „Фортуною" була нелегкою і її наслід був під знаком запитання до кінцевої хвилини гри. Змінні акції обидвох дружин примушували Куця і воротаря противників до цільної праці. На 6-ій хвилині „Фортуна" здобула сумівські ворота зі стрілу Адельфенґа, який добив пропущений Куцем м'яч. Після перерви, в 11-ій хвилині гри „Крила" зрівняли рахунок зі стрілу Анатоля Бахіра, бувшого змагуна „Левів". Тоді гра прибрала на скорості, але дальші стрілові нагоди залишилися невикористаними, або стали добичею воротарів. Склад „Крил": Куць, Думановський, Куніцкі, Романенко, Бойко, Шленкер, Бахір, Гулик і Андрусишин. Суддя: Франк Новаковскі.

„Леви" виграли зовсім легко останні змагання неділі, при чому вони мали нагоду здобути не троє, але шість воріт. Дружина „Левів" забагато комбінувала, а Нога надто часто пописувався сольовою грою. Все таки добра технічно і чиста гра дуже подобалася 2,511 глядачам. Після ряду проґайнованих нагод „Леви" здобули перші ворота на 5-ій хвилині зі стрілу Батисти. Другі впали з технічного стрілу Ноги на 10-ій хвилині, а автором третіх воріт був оборонець Форович, який використав гарне загравання Ноги.

До цих змагань виступили „Леви", підкріплені Андрієм Еліяшевським в обороні, в такому складі: Банах, Еліяшевський, Полюхович, Форович, Батиста, Нога, Стахровський, Дижурко і Козій. Суддював добре Богдан Левицький.

Після цієї перемоги „Леви" зайняли перше місце Першої Дивізії з точками 5:1 і відношенням воріт 6:2. За ними слідують з 4-ма точками „Крила", Вікінги, Мадярський СК і „Таннерс".

Петро Головатий

ВІСТКИ „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ" НЮАРК

„Чорноморська Січ" — Галедон СК 1:1

Петерзон, 15-го січня. — В третьому вечері сімкового турніру „січовики" втратили несподівано одну точку в змаганнях зі слабшими німцями. Під час гарної гри „Січі" з гнітучою перевагою над суперником оборонці допустили німців до стрілу, з якого Галедон здобув ведення вже на третій хвилині. Вирівняння для „Січі" здобув Понось з подачі, яку виправцювали Снилик і Каздоба. Після цього німці скріпили дефензиву і завзято відбивали численні наступи „січовиків". Довший час ворота противника були під сильним обстрілом Снилика, Поноса і Каздоби. На 25 хвилині Каздоба стрілив другі ворота, які вже був признав суддя МекІнтаєр, але відкликав своє рішення після твердження другого судді — Бравна, що м'яч перед тим відбився від стінки ґалерії Арморі. Це вже другий випадок, коли цей самий суддя Бравн відкликав ворота для „Січі", і то рішальні, як це було також в зустрічі „Ч. Січ" — Мадярський СК.

Перед змаганнями представник Броварень „Шейфера", які спонзорують цей турнір, вручив трофей найкращого змагуна другого вечора турніру, яким був вибраний Володимир Каздоба, капітан „Ч. Січі". Цим самим в двох перших вечорах турніру двічі вибрано найкращими змагунами футболістів „Ч. Січі".

Склад „Ч. Січі": Саварин, Каздоба, Янґ, Блек, Савицький, Снилик, Понось, Сольчаник і Нестеренко.

Інші висліди турнірових змагань цієї п'ятниці:

Гобокен — Айріш Ам. 0:0.
Молфетта — Петерзон Доверс 2:5.
Скатс Ам — Мадярський СК 1:0.

Стан показника турніру

	Точки	Ворота
Гобокен ФК	5:1	6:1
Петерзон Доверс	5:1	9:3
Мадярський СК	4:2	7:6
Чорноморська Січ	3:3	7:6
Скатс Ам.	3:3	3:3
Айріш Ам.	3:3	4:4
Галедон СК	1:5	2:9
Молфетта СК	0:6	2:9

Склад Управи „Чорноморської Січі"

На перших сходинах новообраної Управи „Ч. Січі" вирішено ось так розділити референтури поміж поодинокими членами Управи: мґр. Б. Підлуський — голова, інж. І. Ґерус — 1-ий заступник, ред. З. Снилик — 2-ий заступник, О. Вислоцький — секретар, мґр. Я. Пиндус — спортовий реф., В. Матіяш — фінансовий реф., Б. Сольчаник — господар, О. Твардовський — пресовий реф., Є. Чижович — реф. ланок футболу, мґр. І. Хамуляк, С. Коноба і П. Полянський — члени Фінансового Комітету, Л. Рудзінський — ланковий 1-ої футб. дружини, Ю. Іванків і Г. Саварин — заступники, Б. Чапля — ланковий футболу юнаків, П. Ґой — заступник, І. Савицький — ланковий футболу учнів, д-р І. Ярош — заступник, Б. Кучинський — ланковий тенісу, д-р О. Попович — ланковий шахів, А. Лапичак — ланковий відбиванки. Делеґати до СУАСТ-Схід: д-р О. Попович і інж. М. Семанишин, делеґат до АФЛіґи — інж. І. Ґерус, делеґат до Футбольної Ліґи Стейту Ню Джерзі — П. Полянський.

О. Твардовський

ЩО НОВОГО В КЛІВЛЕНДІ

• *Футболісти УАСК „Львів"* розпочали зимовий тренінґ на залі під проводом законтрактованого тренера, Белі Пуштая, після великих надій на поворот до найвищої кляси в Огайо та ще більших розчарувань. Але..., ніяких тренерів-чудодіїв немає: якщо змагуни замінять віру в тренера вірою у власну працю — тоді й ми повіримо, що (з тренером, чи без нього) аванс до „мейджор" дивізії прийде без великого труду... Тренінґи доросту веде, як і попереднього року, Мирон Радзикевич.

• *Відбиванкарі Клюбу* беруть участь у турнірі „Парма Рікрієйшен Сентер" в конкуренції восьми учасників з різними „бизнесовими" фірмами. „Львовяни" грають під фірмою „Української Щадниці" („Парма Сейвінґа Ко."). Дружина, до якої повернулися провідник Ілько Войтина та чільні змагуни Маріян Вирста (капітан) і Михайло Стецура, має в своєму складі ще таких змагунів: Віктор і Валентин Люті, Богдан Чопко, Ярко Бігун, Олег Вербинець, Андрій Шепарович, Олекса Стовба. Дотеперішній дорібок „Львовян": з 4 гор 4 перемоги й позиція лідера табелі.

• *Жіноча дружина відбиванки* — чемпіон УСЦАК з-перед двох літ, все ще, на жаль, не може позбиратися. Стало на тому, що немає кому позбирати змагунок й возити на змагання. Невже серед українських громадян Клівленду і Парми не знайдеться хтось, хто розв'яже (сам, чи у спілці з іншими) цю, просто компромітуючу, проблему? Провідниця і капітанка дружини, Ірка Дубас через брак української дружини тепер грає в якійсь слабкій американській дружині.

• *Шахісти „Львова"* йдуть революційно у чемпіонатах кляси „АА" — найвищої в Клівленді. Просто від авансу з нижчої кляси „львовяни", *після першої рунди, зайняли* друге місце за чемпіоном — „Клівленд Чес Сентер". Висліди „Львова": проти „Клівленд Чес Сентер" $1\frac{1}{2}:3\frac{1}{2}$, проти Північної УМСА $2\frac{1}{2}:2\frac{1}{2}$, проти Хорватів $2\frac{1}{2}:2\frac{1}{2}$, проти „Фар Іст" $3\frac{1}{2}:1\frac{1}{2}$, проти Литовців 3:2. Точки для „Львова" здобули такі змагуни: В. Німилович — 4 точки (дотепер без поразки), Є. Коссак (капітан) — $2\frac{1}{2}$, М. Парута — 3, проф. Р. Міхняк — 2 і В. Гоца — $1\frac{1}{2}$. В останньому часі дружина зискала одного з кращих шахістів Клівленду — Р. Пічака. Внутрішній турнір „Львова" виграв Парута перед З. Коссаком і проф. Міхняком.

Ще більш революційно йде друга дружина шахістів в нижчій клясі: на 5 гор „львовяни" законтували 3 перемоги і 2 нерішені. Склад: В. Гасевський, Я. Капустій, М. Паньків, В. Криса, Я. Баб'як, Я. Голутяк і В. Стефанюк.

О. Гайський

КЛК ЗАПОЧАТКУВАВ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ СЕЗОН

Мимо великого опаду снігу, який утруднював доїзд до визначеного місця збірки, Карпатський Лещетарський Клюб відбув свою першу прогульку до Віндгем Скі Сентер та на Міневаску, де група членів і гостей провела на лещетах ціле пополудне в суботу, 16 січня. Вечором всі вони з'їхалися на „Союзівку", де відбулася забава з нагоди Маланки і Нового Року при звуках доброї оркестри. Учасники лещетарської прогульки та товариського вечора на „Союзівці" повернулися цілі і здорові до Ню Йорку. Карпатський Лещетарський Клюб в Ню Йорку має запланований цілий ряд лещетарських імпрез в найближчих тижнях, про що докладніше своєчасно повідомиться.

ФУТБОЛІСТИ УКРАЇНИ НА СЛУЖБІ МОСКВИ

Наглядний доказ загарбницької політики Москви у спорті можна побачити із репортажу, поміщеного в 3-му числі „Радянського Спорту" за 9-те січня 1965. В ньому відомий футболіст київського „Динамо" Віктор Серебренников поділився враженнями з подорожі до Перу і Болівії. Виїхав він туди, щоб заграти змагання в складі московського „Динамо", разом з другим змагуном з Києва, Віктором Банниковим та двома грузинами, Метревелі і Месхі, яких він називає „грузинсько - українським квартетом". „Відверто кажучи, — розказує Віктор — нам хотілося закінчити сезон зі своєю командою, яка відправлялася в Африку (гл. наші раніші вістки про турне київського „Динамо" по Африці — прим. ред.). Та інтереси справи вимагали, щоб „збірники" знову зібралися разом під прапором столичного „Динамо"''...

Як бачимо, грали вони всі під назвою московського „Динамо" та здобували славу для „старшого брата" і його „столиці". Що більше, мешканці Перу і Болівії були постійно інформовані, що це російська дружина. Коли після двох перших змагань москвичів мала прибути до Ліми (Перу) згадана чвірка українських і грузинських футболістів на підмогу, газети в Лімі писали: „Незабаром сюди має прибути російська підмога — чвірка динамівців", а на пресовій конференції перед наступними змаганнями питали кореспонденти: „Що збирається показати цього разу Ваш московський футбольний балет?". Появу на грищі совєтських футболістів, як оповідає Віктор, „болільники зустріли тепло і чулися вигуки: Віва, Русія!"

ТАРЗАН, ч. 5374. Атака тубільця

Тубілець чекав на атаку Тарзана, настрашений і заалярмований.

Надзвичайно швидка акція тубільця спричинила те, що мавполюд лежав зніяковілий на землі!